

κάκεῖθεν μὲν ἀδικίας γραφὴν καὶ πάνυ τοι διευ-
λαβουμένῳ, εἴγε τὰς μεταξὺ ἡμῶν συνεπτώσας
παραβαίην συνθήκας, ἐντεῦθεν δὲ καὶ μάλιστα
ἀντερελκομένῳ ὑπὸ τοῦ εἰς σὴν ἐξυπηρέτησιν ἐγγι-
γνομένου πόθου. Καὶ ἦν ἰδεῖν διαμυχομένῳ ἐν ἐμοὶ
ἐναντίῳ τὸ λογισμῶ, πῇ μὲν ἐπὶ θάτερον τούτου,
πῇ δὲ ἐπέκεινο θατέρου ἐπιβρεπέστερον ἔχειν κατα-
ναγκάζοντος. Τέλος δ' οὖν ἀδικίας μᾶλλον χωρῆσαι
αἰτίαν προήρημαι εὐελπίς ὣν ὅπως ποτὲ ταύτης
ἀπολυθῆναι, καὶν δέγῃ καὶ διπλοῖς τόκοις πρὸς τῇ
τοῦ βιβλίου τιμῇ ἀντισπενεγκεῖν, ἡ ὀλιγορίας γρα-
φῆναι γραφὴν παρὰ σοί, παρ' ᾧ καὶ πάντα κάλων,
τὸ λεγόμενον, εἰς ὑπηρεσίαν ἂν ἐξεκίνησας καί γε καὶ
τῶν ὑπὲρ δύναμιν κατετόλμησας. Ἐρχεται δὲ σοι
Θεόδωρος ὁ καλὸς, οὗ σπάνις μὲν παρὰ πᾶσι, σὺ
δ' ἀλλὰ τούτου διὰ τὴν συνοῦσάν σοι καλοκἀγαθίαν
καὶ τὴν ἦν πρὸς ἡμᾶς ἀδελφικὴν ἐπεδείξω διάθεσιν
εὖ προρῆσαι ἠξιώσαιο. Πάντως δέ σοι οὐκ ἀμυδρὸν
τουτὶ τοῦ ἡμετέρου πρὸς σὲ τεκμήριον γενήσεται
ἔρωτος· ὅπου γὰρ καὶ μὴ ἔχοντες χαρίζομεθα, τί
οὐκ ἂν χαρισαίμεθα ἔχοντες; Τοιαῦτα καὶ παρὰ
τῆς ἱερᾶς σου ψυχῆς ἀνταπαιτοῦμεν τὰ φίλτρα
καὶ ἴσον τῶν σῶν ἐρώτων τὸ θέλγητρον. Καὶ
ἴσμεν σαφῶς, ὅτι τῷ συνήθει σου αὐθις φιλελευθέρῳ
χρῶμενος τρόπῳ καὶ ὑπερακοντίσεις πολλῶν τῷ
μέτρῳ τὸ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς καταθύμιον. Ἐρῶ-
μένος διαφυλάττοιο ψυχῇ τε καὶ σώματι, ἀδελφῶν
ἐν Χριστῷ εὐλαβέστατέ μοι καὶ λογιώτατε.

Ἐνετίθηεν.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΘΩΜΑΣ.

Ὁ Θωμᾶς ἦτο ἐκ τῶν δώδεκα τοῦ Κυρίου ἡμῶν
ἀποστόλων. Πότα καὶ πῶς ἐκλήθη, οὐδεὶς τῶν
εὐαγγελιστῶν μνημονεύει. Ὁ Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκ-
κλησιαστικῇ τοῦ ἱστορίας λέγει, ἐκ παραδόσεως τὴν
εἰδητὴν γνωρίσας, ὅτι τὸ καθαυτὸ ὄνομα τοῦ Θωμᾶ
ἦτο Ἰούδας (οὐχὶ ὁ Ἰσκαριώτης, ἄπαγε). Τὸ Θω-
μᾶς, λέξις ἀραμαϊκὴ, δηλοῖ δίδυμος, ὡς καὶ ὁ ἐν
τῷ πανεπιστημίῳ φίλος μου βαλθουρῆς τῆς ἐβραϊ-
κῆς ἐβεβαίωτέ με, διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ κατὰ Ἰωάν-
νην εὐαγγελίῳ συζυγεῖται τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ
“Θωμᾶς δὲ ὁ λεγόμενος Δίδυμος”. Διατί λέγεται
Δίδυμος; Εἶπον ὅτι ἦτο δίδυμος ἀδελφὸς τῆς ἐν
ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων δις μνημονευομένης
Αυδίας (15). Εἶπον ἄλλοι ὅτι ὁ Δίδυμος οὗτος ἦτο
ὁ ἐν τοῖς ἑτερομητρίοις ἀδελφοῖς τοῦ Κυρίου μνη-
μονευόμενος Ἰούδας (Ματθ. ΙΓ, 56), τοῖς κατὰ
Θεοφύλακτον υἱοῖς τοῦ Ἰωσήφ ἐξ ἄλλης γυναίκας,
ἡ ἐξαδέλφους αὐτοῦ, οἵτινες καὶ ἀδελφοὶ παρ'
Ἑβραίοις λέγονται.

Παρὰ τοῖς εὐαγγελισταῖς Ματθαίῳ, Μάρκῳ καὶ
Λουκᾷ καὶ ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων εὐρίσκο-

μεν μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Θωμᾶ μνημονευόμενον. Ἐν
δὲ τῷ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίῳ εὐρίσκομεν χαρα-
κτηρὰς τινὰς αὐτοῦ, καὶ ἰδίως τὸν τῆς δυσπιστίας,
καὶ τὸ ἱστορικὸν, τῷ ἐν τῷ Ἐσπερινῷ τῆς Ἀνα-
στάσεως εὐαγγελίῳ. Οὕτω δὲ, ὅτε ἔγνω ὁ Ἰησοῦς
νὰ ἔλθῃ εἰς Βηθανίαν, ἵνα ἐγείρῃ ἐκ νεκρῶν τεταρ-
τατὸν τὸν Λάζαρον, καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς, Λά-
ζαρος ἀπέθανεν... ἄγωμεν πρὸς αὐτόν, ὁ Θωμᾶς
εἶπε τοῖς συμμαθηταῖς “ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα
ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ” ὅπερ δύναται μὲν νὰ δηλοῖ
δειλίαν, ἀλλ' ὅμως καὶ ἀφοτίωσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν,
εἰς θάνατον νὰ τὸν παρακολουθήσωσιν. Ὅτι ἦτο
βραδύς εἰς πίστιν, βεβαιοῦται πῶς καὶ ἐκ τοῦ λόγου
αὐτοῦ ἐν τῇ κατακυκλικῇ ἐκείνῃ ὁμιλίᾳ τοῦ Ἰησοῦ
ἐν τῷ μυστικῷ δείπνῳ. Εἶπε τότε ὁ Θωμᾶς “Κύριε,
οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν
εἰδέναι”; Ἰσως ἐνόμισεν αἰσθητόν τινα τόπον καὶ
ὁδὸν εἰς αὐτόν, κατὰ Εὐθύμιον τὸν Ζυγαθημόν.
Τρίτον μυστήριον γίνεται εἰδικωτέρα τοῦ Θωμᾶ μετὰ
τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, τὴν ὁδοῦν ἀπὸ τῆς
πρώτης ἐμφανίσεώς του εἰς τοὺς δέκα μαθητὰς ἡμέ-
ραν. Διὰ τί δὲν ἐπίστευσεν εἰς τοὺς συναδέλφους του
εἰπόντας αὐτῷ “Ἐωράκαμεν τὸν Κύριον”; Διὰ
τί δὲν ἔτυχεν νὰ ἦναι παρὼν εἰς τὴν πρώτην ἐκεί-
νην ἐμφάνισιν τοῦ Κυρίου; Ταῦτα καὶ ἡ ἐρμη-
νεύειά τῆς μετὰ ταῦτα ἱστορίας εἶναι ἔργον μακρὸν,
πρόσθετος δὲ καὶ οὐκ ἐμὸν· ἄλλοις ἀπόκειται, τοῖς
ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας κεκλημένοις καὶ ὑπὸ τῆς πολι-
τείας τεταγμένοις πρὸς τὰς τοιαύτας ἐρμηνείας
ἱεροκέρυξ. Τούτων δὲ οὕτω φαίνεται ἡκούσα ἡ
ώρα.

Ἰστορεῖται ὅτι ὁ Θωμᾶς ἐκκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ “Κυρίου καὶ Θεοῦ” εἰς Παρθίαν ἢ Περσίαν
καὶ ὅτι ἐτάφη, θανὼν, ἐν Ἐδέσση, ἅπου καὶ ὁ
ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέγει ὅτι ἦτο ὁ τάφος
τούτου. Ἄλλοι δὲ ὅμως λέγουσιν ὅτι ἐπροχώρησεν εἰς
Ἰνδίαν καὶ ἐπέκεινα ταύτης· ἀλλὰ τὰς νεωτέρας
ταύτας παραδόσεις ἀντικρούουσιν ἄλλοι βεβαιούν-
τες ὅτι ὁ εἰς Ἰνδίαν κηρύξας τὸ εὐαγγέλιον δὲν ἦτο
ὁ ἀπόστολος Θωμᾶς, ἀλλ' ἄλλος τις Θωμᾶς τῶν
Νεστορικῶν λεγομένων ἀπόστολος εἰς τὰ μέρη
ἐκεῖνα. Ἀπέθανε δὲ ὁ Δίδυμος μάρτυς τῆς ἀλη-
θείας τοῦ κηρύγματός του εἴτε ἐν Περσίᾳ εἴτε ἐν
Ἰνδίᾳ.

Δ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ.

Κατὰ τὰς πληροφορίας ἃς κατέλιπεν ἡ διοίκησις
τοῦ Καποδιστρίου, ὁ πληθυσμὸς τοῦ ἑλληνικοῦ
βασιλείου κατὰ τὰ ἔτη 1821 καὶ 1828 (ἦτοι κατὰ
τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας
ἀγῶνος) δύναται ὅλως κατὰ προσέγγισιν νὰ ὑπολο-
γισθῇ διὰ τὸ ἔτος 1821 εἰς 938,764, διὰ δὲ τὸ
1828 εἰς 753,400.